

Cuprins

Titlul I. Aspecte introductive privind moștenirea în general	1
Capitolul I. Noțiuni introductive	1
<i>Secțiunea 1. Noțiunea, sediul materiei dreptului succesoral, felurile moștenirii</i>	<i>1</i>
§1. Noțiunea de moștenire	1
§2. Sediul materiei dreptului succesoral	3
§3. Felurile moștenirii	4
3.1. Moștenirea legală	4
3.2. Moștenirea testamentară	6
3.3. Coexistența moștenirii legale cu moștenirea testamentară	6
3.4. Coexistența calității de moștenitor legal cu cea de moștenitor testamentar	7
§4. Implicațiile convenției matrimoniale asupra dreptului succesoral	8
<i>Secțiunea a 2-a. Caracterile juridice ale transmisiunii moștenirii</i>	<i>11</i>
§1. Caracterul <i>mortis causa</i>	11
§2. Caracterul universal	12
§3. Caracterul unitar	14
§4. Caracterul indivizibil	15
<i>Secțiunea a 3-a. Deschiderea moștenirii</i>	<i>18</i>
§1. Preliminarii	18
§2. Data deschiderii succesiunii	19
2.1. Definiția și stabilirea datei deschiderii succesiunii	19
2.2. Importanța practică a datei deschiderii succesiunii	21
2.3. Deosebirea dintre data deschiderii succesiunii și data deschiderii procedurii successorale notariale	22
§3. Locul deschiderii succesiunii	23
3.1. Definiția și stabilirea locului deschiderii succesiunii	23
3.2. Importanța practică a locului deschiderii succesiunii	25

Capitolul al II-lea. Condițiile generale pentru a putea moșteni	26
<i>Secțiunea 1. Preliminarii</i>	26
<i>Secțiunea a 2-a. Capacitatea succesorală</i>	27
§1. Definiție și deosebirea față de capacitatea civilă în general	27
§2. Persoanele care au capacitate succesorală	28
§3. Persoanele care nu au capacitate succesorală	31
<i>Secțiunea a 3-a. Vocația succesorală</i>	33
§1. Noțiune	33
§2. Felurile vocației succesurale	34
2.1. Vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară	34
2.2. Vocația succesorală generală și vocația succesorală concretă	35
§3. Principiul reciprocității vocației succesurale legale	35
<i>Secțiunea a 4-a. Nedemnitatea succesorală</i>	36
§1. Definiție, natură juridică, feluri	36
§2. Nedemnitatea de drept	38
2.1. Cazurile de nedemnitate de drept	38
2.2. Regimul juridic al nedemnității de drept	41
§3. Nedemnitatea judiciară	42
3.1. Cazurile de nedemnitate judiciară	42
3.2. Regimul juridic al nedemnității judiciare	45
§4. Efectele nedemnității succesurale	46
4.1. Efectele între nedemn și ceilalți moștenitori	46
4.2. Efectele între nedemn și terțele persoane	47
4.3. Înlăturarea efectelor nedemnității succesurale	48
Titlul al II-lea. Devoluțiunea legală a moștenirii	49
Capitolul I. Noțiuni introductive	49
<i>Secțiunea 1. Rudenia – criteriu de determinare a sferei persoanelor cu vocație succesorală legală</i>	49
§1. Considerații generale	49
§2. Clasa de moștenitori legali	52
§3. Gradul de rudenie	52
<i>Secțiunea a 2-a. Principiile generale ale devoluțiunii succesurale legale</i>	53
§1. Preliminarii	53
§2. Principiul priorității clasei de moștenitori. Excepții	53

§3. Principiul proximității gradului de rudenie. Excepții _____	55
§4. Principiul împărțirii moștenirii în cote egale (pe capete) între rude din aceeași clasă și de același grad. Excepții _____	56
<i>Secțiunea a 3-a. Reprezentarea succesorală</i> _____	57
§1. Noțiune, reglementare și natură juridică _____	57
§2. Deosebirea dintre reprezentarea succesorală și reprezentarea civilă în general _____	58
§3. Domeniul de aplicare al reprezentării succesorale _____	59
§4. Modul în care operează reprezentarea succesorale _____	59
§5. Condițiile reprezentării succesorale _____	61
§6. Efectele reprezentării succesorale _____	62
6.1. Efectul general _____	62
6.2. Efectul particular _____	64
§7. Delimitarea reprezentării succesorale de retransmiterea succesorală _____	64
Capitolul al II-lea. Moștenitorii legali _____	66
<i>Secțiunea 1. Soțul supraviețuitor – moștenitor legal al lui de cuius</i> _____	66
§1. Preliminarii _____	66
§2. Condițiile speciale cerute soțului supraviețuitor pentru a putea moșteni _____	69
§3. Corelația dintre regimul matrimonial aplicabil soților în timpul căsătoriei și drepturile succesorale ale soțului supraviețuitor. Clauza de preciput _____	72
§4. Drepturile succesorale ale soțului supraviețuitor în concură cu oricare dintre clasele de moștenitori legali _____	74
4.1. Întindere _____	74
4.2. Caracterele juridice ale drepturilor succesorale ale soțului supraviețuitor _____	76
§5. Drepturile succesorale speciale ale soțului supraviețuitor _____	76
5.1. Dreptul soțului supraviețuitor asupra mobilierului și obiectelor de uz casnic _____	76
5.1.1. Reglementare _____	76
5.1.2. Determinarea obiectelor care constituie mobilier și bunuri de uz casnic _____	77

5.1.3. Condițiile de acordare a acestor bunuri soțului supraviețuitor _____	78
5.1.4. Natura juridică a dreptului special al soțului supraviețuitor asupra mobilierului și bunurilor de uz casnic _____	79
5.2. Dreptul temporar de abitației al soțului supraviețuitor _____	80
5.2.1. Reglementare _____	80
5.2.2. Condiții de acordare _____	80
5.2.3. Caracterele juridice ale dreptului de abitație _____	81
<i>Secțiunea a 2-a. Clasele de moștenitori legali</i> _____	<i>81</i>
§1. Clasa descendenților – clasa I de moștenitori legali _____	81
1.1. Componentă _____	81
1.2. Întinderea drepturilor succesoriale ale descendenților _____	82
1.3. Caracterele juridice ale drepturilor succesorale ale descendenților _____	83
§2. Clasa mixtă a ascendenților privilegiați și a colateralilor privilegiați – clasa a II-a de moștenitori legali _____	83
2.1. Ascendenții privilegiați _____	84
2.1.1. Componentă _____	84
2.1.2. Întinderea drepturilor succesoriale ale ascendenților privilegiați _____	84
2.1.3. Caracterele juridice ale drepturilor succesorale ale ascendenților privilegiați _____	86
2.2. Colateralii privilegiați _____	86
2.2.1. Componentă _____	86
2.2.2. Întinderea drepturilor succesoriale ale colateralilor privilegiați _____	87
2.2.3. Caracterele juridice ale drepturilor succesorale ale colateralilor privilegiați _____	89
§3. Clasa ascendenților ordinari – clasa a III-a de moștenitori legali _____	89
3.1. Componentă _____	89
3.2. Întinderea drepturilor succesoriale ale ascendenților ordinari _____	90
3.3. Caracterele juridice ale drepturilor succesorale ale ascendenților ordinari _____	90

§4. Clasa colateralilor ordinari – clasa a IV-a de moștenitori legali _____	90
4.1. Componentă _____	90
4.2. Întinderea drepturilor succesoriale ale colateralilor ordinari _____	91
4.3. Caracterile juridice ale drepturilor succesoriale ale colateralilor ordinari _____	91
<i>Secțiunea a 3-a. Dreptul succesoral al statului asupra moștenirilor vacante _____</i>	<i>91</i>
§1. Reglementare _____	91
§2. Natura juridică a dreptului succesoral al statului asupra moștenirilor vacante _____	92
§3. Constatarea vacanței succesoriale _____	94

Titlul al III-lea. Devoluțiunea testamentară a moștenirii _____ 96

Capitolul I. Testamentul _____ 96

<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive _____</i>	<i>96</i>
§1. Definiția și reglementarea testamentului _____	96
§2. Caracterile juridice ale testamentului _____	97
§3. Cuprinsul testamentului _____	98
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile de validitate a testamentului _____</i>	<i>101</i>
§1. Condiții de fond _____	101
1.1. Capacitatea _____	101
1.1.1. Incapacități de a dispune prin testament _____	101
1.1.2. Incapacități de a primi prin testament _____	102
1.2. Consimțământul valabil exprimat _____	104
1.3. Cauza _____	106
1.4. Obiectul testamentului _____	106
§2. Condiții de formă comune tuturor testamentelor _____	107
2.1. Forma scrisă _____	107
2.2. Interzicerea testamentului reciproc _____	108
§3. Proba testamentului _____	109
<i>Secțiunea a 3-a. Felurile testamentului _____</i>	<i>110</i>
§1. Preliminarii _____	110
§2. Testamentele ordinare _____	111
2.1. Testamentul olograf _____	111
2.1.1. Noțiune _____	111
2.1.2. Condițiile speciale de validitate _____	112
2.1.3. Deschiderea testamentului olograf _____	115

2.1.4. Forța probantă a testamentului olograf	116
2.2. Testamentul autentic	116
2.2.1. Noțiune	116
2.2.2. Întocmirea și autentificarea testamentului autentic	117
2.2.3. Forța probantă a testamentului autentic	119
§3. Testamentele privilegiate	119
3.1. Preliminarii	119
3.2. Testamentul în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepționale	120
3.3. Testamentul maritim, fluvial sau făcut pe o aeronavă	120
3.4. Testamentul militarilor	120
3.5. Testamentul persoanelor internate într-o instituție sanitară	121
3.6. Reguli comune aplicabile testamentelor privilegiate	121
§4. Alte forme testamentare	123
4.1. Testamentul sumelor și valorilor depozitate	123
4.2. Testamentul făcut în străinătate	124
Capitolul al II-lea. Principalele dispoziții testamentare	125
<i>Secțiunea 1. Legatul</i>	<i>125</i>
§1. Definiția legatului. Desemnarea legatarului	125
§2. Clasificarea legatelor	126
2.1. Clasificarea după modalitățile de care sunt afectate	127
2.2. Clasificarea după obiectul lor	129
2.3. Forme de legat cu titlu particular	134
§3. Ineficacitatea legatelor	136
3.1. Nulitatea legatelor	137
3.2. Revocarea legatelor	138
3.3. Caducitatea legatelor	146
3.4. Substituția vulgară	148
3.5. Legatul conjunctiv și dreptul de acrescământ	149
<i>Secțiunea a 2-a. Dezmoștenirea (exheredarea)</i>	<i>151</i>
§1. Noțiunea și felurile dezmoștenirii	151
§2. Efectele dezmoștenirii	153
<i>Secțiunea a 3-a. Execuțiunea testamentară</i>	<i>153</i>
§1. Noțiune și natură juridică	153
§2. Delimitarea execuțiunii testamentare de mandatul de drept comun	154

§3. Drepturile și îndatoririle executorului testamentar _____	155
§4. Încetarea execuției testamentare _____	156
Capitolul al III-lea. Dispoziții testamentare speciale _____	157
<i>Secțiunea 1. Substituția fideicomisară</i> _____	157
§1. Preliminarii _____	157
§2. Condițiile de existență a substituției fideicomisare _____	160
§3. Efectele substituției fideicomisare _____	160
<i>Secțiunea a 2-a. Liberalitățile reziduale</i> _____	161
§1. Noțiune _____	161
§2. Efectele liberalităților reziduale _____	161
Capitolul al IV-lea. Limitele dreptului de a dispune prin acte juridice de bunurile moștenirii _____	162
<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive</i> _____	162
<i>Secțiunea a 2-a. Actele juridice asupra succesiunilor nedeschise</i> _____	163
§1. Noțiune _____	163
§2. Condiții _____	164
§3. Sancțiuni _____	165
<i>Secțiunea a 3-a. Rezerva succesorală</i> _____	165
§1. Noțiune și scop _____	165
§2. Caractere juridice _____	167
§3. Moștenitorii rezervatari și întinderea rezervei succesorale _____	169
3.1. Preliminarii _____	169
3.2. Soțul supraviețuitor _____	170
3.3. Descendenții _____	172
3.4. Ascendenții privilegiați _____	173
§4. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor _____	174
§5. Masa succesorală. Calculul rezervei succesorale și al cotității disponibile _____	177
5.1. Determinarea activului brut al moștenirii _____	177
5.2. Determinarea activului net al moștenirii _____	178
5.3. Reunirea fictivă la activul net a donațiilor consimțite de către <i>de cuius</i> _____	178
§6. Imputarea liberalităților _____	179
§7. Reducțiunea liberalităților excesive _____	180
7.1. Noțiune _____	180
7.2. Invocarea reducăunii _____	181

7.3. Modalitățile de realizarea a reducțiunii	182
7.4. Ordinea de reducere a liberalităților excesive	183
7.5. Efectele reducțiunii	185
Titlul al IV-lea. Transmisiunea moștenirii	187
Capitolul I. Dreptul de opțiune succesorală	187
<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive</i>	187
<i>Secțiunea a 2-a. Titularii dreptului de opțiune succesorală</i>	188
<i>Secțiunea a 3-a. Actul juridic de opțiune succesorală</i>	190
§1. Caractere juridice	190
§2. Condiții de validitate	193
<i>Secțiunea a 4-a. Prescripția dreptului de opțiune succesorală</i>	194
§1. Durata și natura juridică a termenului de opțiune succesorală	195
§2. Începutul prescripției dreptului de opțiune succesorală	196
§3. Suspendarea și repunerea în termenul de opțiune succesorală	197
3.1. Suspendarea termenului de opțiune succesorală	197
3.2. Repunerea în termenul de opțiune succesorală	198
§4. Efectele neexercitării în termen a dreptului de opțiune succesorală. Prezumția de renunțare la moștenire	199
<i>Secțiunea a 5-a. Exercițarea dreptului de opțiune succesorală</i>	200
§1. Acceptarea moștenirii	200
1.1. Acceptarea voluntară a moștenirii	201
1.1.1. Acceptarea voluntară expresă	201
1.1.2. Acceptarea voluntară tacită	202
1.1.3. Efectele acceptării moștenirii	205
1.2. Acceptarea forțată a moștenirii	206
§2. Renunțarea la moștenire	207
Capitolul al II-lea. Transmisiunea activului și a pasivului succesoral	209
<i>Secțiunea 1. Obiectul transmisiunii succesorale</i>	209
§1. Activul succesoral	210

§2. Pasivul succesoral	212
<i>Secțiunea a 2-a. Transmisiunea activului succesoral</i>	213
§1. Transmisiunea universală, cu titlu universal și cu titlu particular	213
1.1. Transmisiunea universală și cu titlu universal	213
1.2. Transmisiunea cu titlu particular	214
§2. Dobândirea posesiunii moștenirii (sezina)	214
2.1. Dobândirea de drept a posesiunii moștenirii de către moștenitorii sezinari	215
2.2. Trimiterea în posesie a moștenitorilor legali nesezinari	216
2.3. Predarea legatelor	217
2.3.1. Predarea legatului universal	218
2.3.2. Predarea legatului cu titlu universal	218
2.3.3. Predarea legatului cu titlu particular	218
<i>Secțiunea a 3-a. Transmisiunea pasivului succesoral</i>	219
§1. Suportarea pasivului succesoral	219
§2. Diviziunea de drept a pasivului succesoral. Excepții	220
<i>Secțiunea a 4-a. Petiția de ereditate</i>	221
§1. Noțiune și caractere	221
§2. Delimitarea petiției de ereditate de alte acțiuni civile	223
§3. Efectele admiterii petiției de ereditate	224
3.1. Efecte între adevăratul moștenitor și moștenitorul aparent	225
3.2. Efecte între adevăratul moștenitor și terțele persoane	226

Titlul al V-lea. Procedura succesorală notarială și dovada calității de moștenitor 227

Capitolul I. Procedura succesorală notarială 227

Secțiunea 1. Noțiuni introductive 227

§1. Sediul materiei 227

§2. Definiție și caractere juridice 227

Secțiunea a 2-a. Deschiderea și desfășurarea procedurii succesorale notariale 228

§1. Deschiderea procedurii succesorale notariale 228

1.1. Formalități necesare 228

1.2. Competența materială și teritorială a notarului public în materie succesorală _____	229
1.2.1. Competența materială _____	229
1.2.2. Competența teritorială _____	230
1.3. Inventarierea și conservarea bunurilor din masa succesorală _____	231
§2. Desfășurarea procedurii succesorală notarială _____	233
2.1. Citarea moștenitorilor _____	233
2.2. Stabilirea drepturilor succesorală ale moștenitorilor _____	234
2.3. Suspendarea procedurii succesorală notarială _____	236
Capitolul al II-lea. Dovada calității de moștenitor prin certificatul de moștenitor _____	237
<i>Secțiunea 1. Noțiunea, cuprinsul și puterea doveditoare a certificatului de moștenitor _____</i>	<i>237</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Eliberarea certificatului de moștenitor _____</i>	<i>238</i>
Titlul al VI-lea. Indiviziunea și împărțeala moștenirii _____	240
Capitolul I. Indiviziunea succesorală _____	240
<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive _____</i>	<i>240</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Regimul juridic aplicabil indiviziunii succesorală _____</i>	<i>242</i>
§1. Principiile indiviziunii succesorală _____	242
§2. Imprescriptibilitatea dreptului de a cere ieșirea din indiviziune _____	245
Capitolul al II-lea. Raportul succesoral _____	245
<i>Secțiunea 1. Raportul donațiilor _____</i>	<i>246</i>
§1. Noțiuni introductive _____	246
1.1. Noțiunea și scopul raportului _____	246
1.2. Condițiile obligației de raport _____	247
1.3. Corelația dintre raport, reducere și partajul (împărțeala) moștenirii _____	248
§2. Domeniul de aplicare al raportului _____	249
2.1. Donațiile supuse raportului _____	249
2.2. Donațiile exceptate de la raport _____	249
§3. Persoanele între care există obligația de raport al donațiilor _____	250
3.1. Persoanele ținute la raport _____	250
3.2. Persoanele care pot cere raportul _____	251

§4. Modul de efectuare a raportului _____	252
§5. Evaluarea bunului raportat _____	254
§6. Căile de realizare a raportului _____	254
<i>Secțiunea a 2-a. Raportul datoriilor</i> _____	256
§1. Noțiune, condiții și natură juridică _____	256
§2. Efectele raportului datoriilor _____	257
Capitolul al III-lea. Partajul succesoral	
(împărțeala moștenirii) _____	258
<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive</i> _____	258
§1. Noțiunea de partaj succesoral _____	258
§2. Persoanele care pot cere partajul succesoral _____	259
§3. Capacitatea necesară pentru a putea participa la partajul succesoral _____	260
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul partajului succesoral</i> _____	261
§1. Bunurile care fac obiectul partajului succesoral _____	261
§2. Bunurile care nu fac obiectul partajului succesoral _____	261
§3. Amintirile de familie _____	262
<i>Secțiunea a 3-a. Formele partajului succesoral</i> _____	263
§1. Partajul pe cale amiabilă (partajul voluntar) _____	263
§2. Partajul pe cale judecătorească (partajul judiciar) _____	265
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele partajului succesoral</i> _____	268
<i>Secțiunea a 5-a. Obligația de garanție între copărtași</i> _____	269
<i>Secțiunea a 6-a. Drepturile creditorilor. Opoziția la partaj</i> _____	270
<i>Secțiunea a 7-a. Desființarea partajului</i> _____	272
Capitolul al IV-lea. Partajul de ascendent _____	273
<i>Secțiunea 1. Noțiune și caractere juridice</i> _____	273
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile de validitate</i> _____	274
§1. Condiții de fond _____	274
§2. Condiții de formă _____	276
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele împărțelii de ascendent</i> _____	276
§1. Efectele donației-partaj _____	276
§2. Efectele testamentului-partaj _____	277
<i>Secțiunea a 4-a. Ineficacitatea partajului de ascendent</i> _____	278
Bibliografie _____	279
Index _____	283